

Зіновій Коваль

доцент кафедри права і законотворчого процесу
ОРИДУ НАДУ при Президентові України, к.держ.упр.

НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА ЯК КОМПЛЕКСНИЙ МЕХАНІЗМ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В публікації подається управлінсько-правова проблематика підходів до формування національної держави як комплексного механізму стійкості України в умовах внутрішньої багатонаціональності та процесів глобалізації і євроінтеграції. Українська нація розглядається як перша серед рівних їй націй України, як державотворча.

Ключові слова: українська нація, Український народ, українська національна держава, комплексний механізм стійкості, правова стійкість.

Zinoviy Koval

associate Professor of Law and Legislative Process Department
of ORIPA NAPA under the President of Ukraine, PhD in Public Administration

NATIONAL STATE AS A COMPLEX MECHANISM OF SURVIVABILITY OF UKRAINE: THE LEGAL ASPECT

This publication presents the management and the legal issues of approaches to the formation of the national-state as a complex resistance mechanism of Ukraine in conditions of internal multi-nationalities and the processes of globalization and euro-integration. The Ukrainian nation is considered as first among equal nations of Ukraine, and as a state forming nation.

Formulation of the problem in general:

The complex and controversial legal process of formation and development of the Ukrainian national state stands as a separate urgent problem that needs further study and analysis.

Analysis of recent research and publications:

In law and theory of law and state many authors drew attention on the concept of the national state: K.Volinka, L.Herasina, J.Hrycak, A.Zaruba, R.Korshuk V.Melnychuk, A.Murashin, S.Timchenko, B.Tyholoz, N.Tyholoz, M.Tovt, U.Shemshuchenko, M.Shvaika and others. Among foreign authors we need to mention Taras Kuzio, the senior research fellow of the Canadian Institute of Ukrainian Studies and researcher of the Center for Transatlantic Relations Basic School of International Studies. These authors analyzed the main approaches to the definition of a national state, its aim and purpose.

Bold unsolved aspects of the problem:

It should be noted that all scientific works of domestic scientists have theoretical and practical significance, but all of them did not cover the issue of legal development of Ukrainian national state and ensuring its legal stability. So, the necessity to further development of bolded problem is still exists.

The purpose of the article:

The purpose of this publication – to outline some constitutional and legal approaches to the formation of the national state as a complex mechanism of legal stability of Ukraine.

Key words: Ukrainian nation, Ukrainian people, Ukrainian national state, a complex mechanism of resistance, legal resistance.

Зиновий Коваль

доцент кафедри права і законотворчого процесу
ОРИГУ НАГУ при Президенті України, к.гос.упр.

НАЦИОНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВО КАК КОМПЛЕКСНЫЙ МЕХАНИЗМ СТОЙКОСТИ УКРАИНЫ: ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

В публикации представлена управленческо-правовая проблематика подходов к формированию национального государства как комплексного механизма стойкости Украины в условиях внутренней многонациональности и процессов глобализации и евроинтеграции. Украинская нация рассматривается как первая среди равных ей наций Украины, как государствообразующая.

Ключевые слова: украинская нация, Украинский народ, украинское национальное государство, комплексный механизм стойкости, правовая стойкость.

Постановка проблеми

Складний та суперечливий правовий процес формування й розвитку української національної держави виступає окремою актуальною проблемою, що потребує додаткового аналізу та вивчення.

У правознавстві та теорії держави і права на концепцію національної держави звертало увагу чимало авторів: К. Волинка, Л. Герасіна, Я. Гри-

Аналіз останніх досліджень і публікацій

цак, О. Заруба, Р. Коршук, В. Мельничук, О. Мурашин, С. Тимченко, Б. Тихолоз, Н. Тихолоз, М. Товт, Ю. Шемшученко, М. Швайка та інші. Серед закордонних авторів доречно назвати старшого наукового співробітника Канадського інституту українських студій і дослідника Центру трансатлантичних відносин Школи фундаментальних міжнародних досліджень при Університеті

© Коваль З. В., 2016.

Джонса Гопкінса Тараса Кузьо. Перелічені автори аналізували основні підходи до визначення національної держави, її мети та призначення.

✦ Віддаючи належне теоретичній і практичній значущості наукових праць зазначених вітчизняних учених, слід зауважити, що в них не приділялося належної уваги висвітленню саме правового розвитку української національної держави та забезпечення її правової стійкості, тому існує потреба подальшої наукової розробки визначеної проблематики.

✦ Мета даної публікації – окреслення деяких конституційно-правових підходів до формування національної держави як комплексного механізму правової стійкості України.

✦ Словники національну державу (англ. Nation state, нім. Nationalstaat, фр. État-nation) здебільшого визначають як тип держави, яка є формою самоорганізації, самовизначення і самовираження певної нації на її суверенній території. Нація є найвищою цінністю, головним джерелом влади і визначальником соціо-політичної системи такої держави. Идеалом національної держави є мононаціональна держава, в якій усі мешканці належать до однієї політичної нації та використовують єдину знакову систему, зрозумілу усім представникам цієї нації: мову, культуру, звичаї, стереотипи, систему цінностей тощо. Але таких держав у світі занадто мало, більшість держав багатонаціональні, в яких еліта національних меншин прийняла політичні орієнтири та цілі провідної, державоутворюючої нації. Саме у 20 столітті національні держави стали домінуючими формами державної організації більшості світу, адже вони замінили династичні й класові держави середньовіччя. Наприкінці 20 століття дехто пророкував занепад національних держав, проте розвал СРСР довів протилежне. В більшості міжнародних організацій, таких як ООН, саме національна держава виступає основною політичною одиницею в усіх міжнародних процесах [4].

Українська національна держава виступає формою самоорганізації, самовизначення і самовираження української нації як державотворчої і першої серед рівних їй націй на своїй суверенній території. В національній державі еліта національних меншин прийняла політичні орієнтири та цілі провідної, державоутворюючої нації, її державотворчу ідеологію – та успішно співпрацює у сфері зміцнення її правових основ.

Нація (лат. natio – плем'я, народ) – полісемантичне (багатозначне) поняття, що застосовується для характеристики великих соціокультурних спільнот індустріальної епохи. Існують два основні значення цього терміна. Перший, як політична спільнота громадян певної держави – політична нація (нація-держава) – це сукупність політично суб'єктивних громадян, що здійснюють колективні національні інтереси через механізм власної політичної організації – національної держави. Тут «нація» визначається як основний державотворчий елемент, джерело державної влади та носій державного суверенітету. Також «нація» часто вживається як синонім терміну «держава», коли мається на увазі її населення, наприклад для посилання на «національні» університети, банки та інші установи. У другому значенні – це етнічна спільнота (етнос) – що має спільне історичне походження, з єдиною мовою і самосвідомістю (як особистим відчуттям «національ-

ної ідентичності», так і колективним усвідомленням своєї єдності і відмінності від інших), власною державністю або прагненням до її створення. У цьому значенні фактично є синонімом терміну «народ» [13].

Отже, нація – це одна із складних категорій у політичній науці. Більшість учених до істотних ознак нації, як правило, відносять «спільність території, мови, культури, економічних зв'язків, психологічних особливостей, самоідентифікаційних характеристик тощо». Зрештою політична теорія визнає «націю як політичну спільноту», яка об'єднує всіх громадян держави незалежно від їх етнічного, соціального походження, культурно-мовних та інших особливостей. Спільна державна мова, спільні символи, спільна лояльність до держави та її законів, спільні інтереси і надії на майбутнє стають новітніми сутнісними характеристиками нації, створюють її синонімічні доповнення – «політична нація», «нація – держава» [12].

Дослідник Центру трансатлантичних відносин Школи фундаментальних міжнародних досліджень при Університеті Джонса Гопкінса Тарас Кузьо вдало вказав на історико-географічні причини не створення в Росії нації-держави, на відміну від провідних європейських країн. Англія і Франція створили заморські імперії після того, як консолідували власні нації-держави у 16–17 століттях. Після Другої світової війни вони відступили зі своїх колоній і повернулися до націй-держав. Росія не зуміла розбудувати націю-державу до того, як почала створювати імперію. Її історія і географія заважали відмовитись від імперії та імперського світогляду. Російський націоналізм не зумів відокремити себе від «союзної» ідентичності, тому вони прагнули перетворення Радянського Союзу на російську націю-державу, але не прагнули незалежності РФ. Тому вони були імперіалістами, а не сепаратистами. В Україні ж радянська ідентичність була затребувана лише на Донбасі та в Криму, де вона живила проросійський сепаратизм, тому в Кремлі не можуть зрозуміти, як носій російської мови може бути патріотом України. «Российская» національна ідентичність є аналогом британської, а «русская» – англійської [10].

Кількість народів вимірюється тисячами, а націй – сотнями. Співвідношення приблизно 10 до 1. Тому є нації, побудовані на одному народі, але є нації, які об'єднують кілька. Перший тип називають етнічними, а другий – політичними націями. Жодна модель не краща за іншу – вони різні. Їх характер залежить від вибору еліт. Нації рідко бувають чистими. Більшість етнічних націй мають до 20% меншин. Заради стабільності вони пробують інтегрувати меншини, а тому набувають певних рис політичних націй. З другого боку, майже кожна політична нація має етнічне ядро. У сучасній американській чи канадській політичній нації ними є англосакси, у Франції – французи. Характер націй може змінюватися. Об'єктивно українці є нацією політичною. Суб'єктивно ж значна кількість їх далі продовжує бачити Україну етнічною. Досвід української незалежності показав стійкість українського ядра [2].

Оскільки нація – це спільність людей, які володіють високим рівнем національної свідомості та прагненням до самостійного існування, тому умовою належного забезпечення та існування нації є національна держава. Нація незалежно від змісту її тлумачення та розуміння є і залишається основним суб'єктом національного

Мета

Вигляд основного матеріалу

державотворення та невід'ємною ознакою національної держави. Логіка правового розвитку національної держави вказує на необхідність формування повноцінної четвертої гілки влади – самоврядної, яка підсилить дієвість позитивних процесів передачі частини владних повноважень на місця.

Автора статті, здебільшого, цікавить правовий аспект побудови української національної держави з її природними багатонаціональними особливостями при провідній ролі суто українського національно-культурного і політико-правового чинника. Тому завдання української еліти вбачається в тому, щоб наш національний рух перетворити на поступальний, спрямувавши його на створення міцної, з великим ступенем правової стійкості Української національної держави щасливих громадян. Заради цього необхідно посилити об'єднуючі кроки держави, щоб об'єднати «Український народ – громадян України всіх національностей» [8], в єдину «українську політичну націю». Тільки так можна створити правову демократичну національну державу з сильним політичним класом, розвиненими інститутами громадянського суспільства та стійкою правовою системою.

Наслідки неоголошеної гібридної війни проти України сприяють прискоренню формування та вдосконалення консолідованої української політичної нації і української національної держави. Половина військовослужбовців АТО розмовляє російською мовою, захищаючи національні інтереси і безпеку саме української держави, котру вони своїми героїчними вчинками, активною громадською позицією добровільно вибрали і визнали за свою національну державу. В Україні суб'єктом права на самовизначення проголошено не націю, яка дала назву країні, а Український народ – громадян України всіх національностей у цілому, тобто не етнічна спільність, а поліетнічне громадянське суспільство. Саме тому більш високою фазою розвитку нації є нація політична, тобто згуртування у спільних інтересах в одній державі різнокультурних громад на основі рівності громадянських прав та взаємоповаги [5].

Особливо підкреслимо, що українці як етнічна нація дають назву країні. Українська мова є державною. Зміцнення української політичної нації проходить на загальноцивілізаційних принципах громадянського суспільства, на тих створених економічних, соціальних, духовних умовах, які успішно працюють на націю. Лише їй під силу вивести із кризи економіку, науку, освіту, культуру, зміцнити на рівні державної українську мову, гарантувати вільний розвиток російської мови як мови міжнародного спілкування, мов національних меншин, стимулювати прагнення вивчати іноземні мови, передусім європейських країн. Тільки законодавчо обґрунтована українізація зможе не лише захистити українську націю, а й гарантувати права національним меншинам і корінним народам. Лише українізація України, чітке визначення національних інтересів і пріоритетів держави здатні оздоровити економіку, створити інструменти для реального подолання системної корупції, усунути олігархів від державного управління, зробити її повноцінним суб'єктом міжнародних відносин. Бо перехід від бідності до багатства неможливий без переходу до суспільного ладу з відкритим доступом, який може функціонувати лише з утвердження сучасної національної держави [11].

Стратегічним виступає розуміння національної ідеї як важливої складової частини національно-державної

ідеології та консолідуючої ознаки національної держави. Це означає максимальне врахування інтересів нації з одночасним забезпеченням компромісу в міжнаціональних відносинах та створенням належних умов для реалізації прав національних меншин. Саме правове розуміння національної держави дає можливість визначити її як такий тип держави, який на основі національного суверенітету однаковою мірою закріплює, гарантує та забезпечує права як титульної (основної державотворчої) нації, так і громадян інших національностей, які проживають на її території. Національна держава навіть в умовах глобалізації та європейської інтеграції в найближчій перспективі залишається основним суб'єктом організації та здійснення влади як на внутрішньодержавному, так і міжнародному рівнях. Національну державу в сучасних умовах доречно визначити як універсальну, загальну і об'єднуючу організацію суспільної влади з великим ступенем стійкості до внутрішніх і зовнішніх викликів.

На думку Р. Коршук, органічне поєднання (а не протиставлення) ідеї розвитку титульної нації та ідеї формування політичної нації є найбільш оптимальним шляхом досягнення громадянського єднання в сучасній Україні. Лише коли дані принципи будуть втілені в життя, можна буде вести мову, що Україна відбулася як національна держава [9].

Головними цінностями загальногромадянської ідеології в національній державі стають відчуття відповідальності за долю країни, патріотизм, гуманізм, демократію, соціальну справедливість. Для цього необхідно активізувати на повну потужність українську національну ідею, адже інакшого варіанту у нас немає, ніж побудова національної держави. Така держава не може собі дозволити бути не почутою у світі, не мати своїх національних засобів інформаційної комунікації, інформаційно-психологічного захисту, адже тоді за неї будуть говорити, писати й показувати замовні картини на телебаченні інші держави та їх зухвалі еліти. Українська національна держава повинна скористатись політичним заповітом великого українця Івана Франка, який закликав: «Не мовчи, коли гордо пишавишся, велеласно брехня гомонить» [15].

Сьогодні як ніколи гостро повстало питання законодавчого визначення та врегулювання статусу «корінних народів» України. Якби цей статус законодавчо був закріплений за кримськотатарським народом, то Кремль не зміг би розраховувати на законодавче виправдання його незаконних дій з анексії Криму, адже кримські татари майже не брали участі у фейковому референдумі під дулами автоматів «зелених чоловічків». На переконання автора, одним із основних правових критеріїв визначення наслідків процесу «вкорінення» того чи іншого народу на чужій території могли би бути критерії компактного проживання впродовж визначеного національним законом історичного відрізка часу (тисячоліття), займання землеробством з вирощуванням не менше 3–5-ти злакових культур, скотарством, ремеслами, та наявність своїх національних культурних і навчальних закладів, світської правлячої еліти.

Також вважається за необхідне внести доповнення в Закон України «Про національні меншини України» щодо визначення самого терміну «національні меншини». На думку автора, цей термін повинен бути визначеним у більш розгорнутій формулі. А саме:

«національні меншини – групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою (а далі з доповненням) – «і вважають себе невід'ємною частиною Українського народу, його політичної нації та національної держави».

Також Україні вкрай необхідно мати Закон «Про українську націю». Термін «українська нація» є конституційним і зустрічається в преамбулі Конституції та статті 11. Українська нація є першою серед рівних та етнічно державо-визначальною. Оскільки політологічне поняття «української нації» зайняло своє важливе правове місце в Основному Законі України – Конституції – то воно обов'язково повинно бути розгорнуто у відповідному Законі. З прийняттям такого стратегічно важливого Закону України поняття «української національної держави» нарешті буде унормовано. Структурно українська національна держава складається із української нації, корінних народів та національних меншин, що утворюють українську політичну націю Українського народу – громадян України всіх національностей (Дивись схему №1).

Українці є етнічною нацією, але попередня неукраїнська еліта зробила все, щоб українці юридично втратили саме свою національність. Так, 26 червня 1992 року Верховна Рада України прийняла сумнозвісну Постанову «Про затвердження положень про паспорт громадянина України, про свідоцтво про народження...» (№2503-XII), якою в порушення принципу верховенства права, закріпленого в міжнародних актах ООН, ЮНЕСКО, Ради Європи, незаконно вилучила графу «національність» з українського паспорту [14]. Втім, національність зберегли у свідоцтві про народження (зазначення національності батьків дитини), а у свідоцтві про шлюб – національність кожного з подружжя. Але й ці норми були скасовані 12 вересня 2002 року постановою № 1367 Кабінету Міністрів України [6].

А 10 листопада 2010 року КМУ ухвалив Постанову № 1025 «Про затвердження зразків актових записів цивільного стану, описів та зразків бланків...», якою завершив процес етнічної денационалізації українців, вилучивши графу «національність» з усіх бланків про державну реєстрацію [7]. Цією постановою уряд позбавив 46 млн. громадян України (37 млн. етнічних українців) законного права вказувати в документах свою національність. Тому сьогодні, з правової точки зору, українці за національністю де-юре не існують, як і інші національні меншини України. Такі антиукраїнські дії доречно кваліфікувати як юридичний етноцид титульної нації та національних меншин. З часу ліквідації графи «національність» у свідоцтві про народження в Україні народилося понад 12 млн. дітей, але у їхніх свідоцтвах не вказана національність і їх батьків. Отже, усі вони – національні безбаченки?! Україна стала державою, яка єдина в Раді Європи і у світі позбавила своїх громадян права мати запис про свою національність в державних реєстраційних документах.

В Декларації Генеральної Асамблеї ООН від 1960 року «Про надання незалежності колоніальним країнам і народам» (№1514-XV) визнається право корінного народу на створення національної держави. А національною визнається така держава, де корінний народ (етнос) становить не менше 67% населення. Українці – це 78% населення країни, але досі Верховна

Рада законодавчо не закріпила передбачений статтею 11 Конституції України статус українців як корінного народу України. Тому доречно подати до ООН заяву про приєднання України до Декларації ООН «Про права корінних народів» та ратифікувати її, щоб ця Декларація, відповідно до статті 9 Конституції України, стала частиною нашого законодавства [3].

Також необхідно закріпити в Конституції України положення про те, що українці є корінною (титульною) нацією, а Україна – національною державою. Повернути українцям, як і корінним народам України, її національним меншинам право мати запис про національність у реєстраційних державних документах і зобов'язати державні органи реєстрації актів цивільного стану України внести запис «національність» у паспорт, свідоцтво про народження, свідоцтво про шлюб, у яких відсутній такий запис, або видати відповідний вкладиш до цих документів [1].

Українська національна держава повинна чітко виконувати свою організаційно-правову роль. Проблема полягає в тому, що Україна сліпо йшла шляхом нав'язаних їй руйнівних реформ, зорієнтованих на ринкову саморегуляцію, що саме не припускала організаційної ролі держави. Цим згубним курсом, нав'язаним нам високорозвиненими країнами, що не бажають бачити Україну серед потужних конкурентів, а тільки сиринним придатком, зуміли скористатися у процесі нагромадження первісного власного капіталу олігархи й корупціонери, а також антиукраїнські сили, головним завданням яких є недопущення здобуття Україною справжньої незалежності [16].

Формуючи українську національну державу, необхідно визначити загальнонаціональну ідеологію розвитку. Головними цінностями національної ідеології могли б стати відчуття відповідальності за долю країни, патріотизм, гуманізм, демократія, соціальна справедливість, освіченість тощо. Політико-правові терміни «патріотизму», «загальнонаціональної ідеології» також повинні бути включеними в текст Конституції України. А конституційна норма статті 15 щодо того, що «жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова» потребує уточнення і кореляції, адже політика держави і є ідеологією, тобто системою поглядів та принципів дії. Сама ж Конституція України виступає правовою ідеологією держави.

В умовах воєнної загрози зростає роль інститутів громадянського суспільства, які в критичну для держави хвилину замінили її навіть на фронті. Простежується тенденція взаємозближення і взаємопроникнення громадянського суспільства і владних структур: держава безперервно прагне розширювати свої повноваження в соціальній сфері, а громадянське суспільство – активно впливати на функціонування політичної системи. Відбувається соціалізація держави і одночасна політизація громадянського суспільства. З правової точки зору, саме зараз настав час розширити та уточнити повноваження громадянського суспільства, особливо у його справі протидії і боротьбі з корупцією, сприятиме формуванню нової еліти та національної держави. Народ не може жити тільки минулим чи теперішнім. Людям треба дати бачення перспективи. І ця перспектива повинна бути захищена законодавчо. Тому важливим завданням політичної нації є створення справді національної демократичної правової української національної держави в центрі Європи.

СТРУКТУРА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ, ЩО ПЕРЕДБАЧЕНА СТАТТЕЮ 11 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Ст. 10 Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської мови, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією та визначається законом.

Ст. 11 Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України.

1. УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ як перша серед рівних, як державовизначальна і державотворча.

**УКРАЇНСЬКИЙ
НАРОД** – громадяни
України всіх
національностей.

Конституція України

**УКРАЇНСЬКА
ПОЛІТИЧНА НАЦІЯ** –
політична спільнота, що
об'єднує всіх громадян
України незалежно від
етнічного, соціального
походження та
культурно-мовних
особливостей.

3. НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ – групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою. (Ст. 3 Закону України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 року, N 2494-XII)

У 20-му столітті національні держави стали домінуючими формами державної організації більшості країн світу. В ООН саме національна держава виступає основною політичною одиницею в усіх міжнародних процесах. Національна держава навіть в умовах глобалізації та європейської інтеграції в найближчій перспективі залишається основним суб'єктом організації та здійснення влади як на внутрішньодержавному, так і міжнародному рівнях. Національну державу в сучасних умовах доречно визначити як універсальну, загальну і об'єднуючу організацію суспільної влади з великим ступенем правової стійкості до внутрішніх і зовнішніх викликів.

Українській державі необхідно посилити консолідувальні кроки, щоб завершити процес об'єднання українського народу – громадян України всіх національностей, в єдину українську політичну націю. Тільки так можна створити правову демократичну національну державу з сильним політичним класом, розвиненими інститутами громадянського суспільства та правовою стійкістю. Оскільки термін «українська нація» є правовим і передбачений статтею 11 Конституції України, то українцям, як і іншим національним меншинам країни, треба негайно повернути саме юридично втрачену свою національність. Для цього необхідно прийняти Закон України «Про українську націю», як першу серед рівних та етнічно державо-визначальну. Також доречно подати до ООН заяву про приєднання України до Декларації ООН «Про права корінних народів» та ратифікувати її, щоб ця Декларація, відповідно до статті 9 Конституції України стала частиною нашого законодавства. У цьому правовому контексті необхідно закріпити в Конституції України положення про те, що українці є корінною (титульною) нацією, а Україна – національною державою. Повернути українцям, як і корінним народам України, її національним меншинам право мати запис про національність у реєстраційних державних документах і зобов'язати державні органи реєстрації актів цивільного стану України внести запис «національність» у паспорт, свідоцтво про народження, свідоцтво про шлюб, у яких відсутній такий запис, або видати відповідний вкладиш до цих документів. Структурно українська національна держава складається із української нації, корінних народів та національних меншин, що утворюють українську політичну націю українського народу – громадян України всіх національностей.

Оскільки народ не може жити тільки минулим чи теперішнім, то йому необхідно визначити чітку перспективу розвитку – і ця перспектива повинна бути захищена законодавчо, щоб вона не піддавалась частим змінам політичних настроїв і уподобань. Тому, формуючи українську національну державу, необхідно визначити загальнонаціональну ідеологію розвитку. Завдання української еліти полягає в тому, щоб наш національний рух перетворити на поступальний, спрямувавши його на створення міцної, з великим ступенем правової стійкості української національної держави щасливих громадян.

Література:

1. «Українці – етнічна нація» // Газета «Голос України». – № 104. – 19.06.2015р. – С. 10.
2. Грицак Я. «Двойдерна нація» // «Країна». – №37 (340). – 29.09.2016р. – С. 27.

3. Декларації ООН «Про права корінних народів» // «Голос України». – №202. – 31.10. 2015.

4. Держава національна / Політологічний енциклопедичний словник. Уклад.: Л.М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015.

5. Заруба О. Нація чи інтеграція? Про пошук національної ідеї в контексті євроатлантичної інтеграції // Україна в європейському контексті. Гражданское общество и средства массовой информации. Пиар-деятельность в СМИ / Луганск. нац. пед. ун-т им. Т. Шевченка. – Луганск: Знание, 2004. – С. 132.

6. Кабінет Міністрів України. Постанова «Про затвердження зразків актових записів цивільного стану, описів та зразків бланків ...». – №1367. – 12.09.2002. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1367-2002-%D0%BF>

7. Кабінет Міністрів України. Постанова «Про затвердження зразків актових записів цивільного стану, описів та зразків бланків ...». – №1025. – 10.11.2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1025-2010-%D0%BF>

8. Конституція України. – С.: ТОВ «ВВП Нотіс», 2014 – 48 с.

9. Коршук Р. М. «Національна держава: основні підходи до трактування» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11471.html>

10. Кузьо Т. «Чому Росія щодо України поводить себе так» / журнал «Країна». – №36 (339). – 22.09.2016р. – С. 22-24.

11. Мельничук В. «Творча руйнація». Від бідності до багатства в національній державі із суспільним ладом відкритого доступу. // «Український тиждень». – №34(485). – 26.08 – 01.09. 2016. – С.37.

12. Нація / Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004.

13. Нація / Юридична енциклопедія: В 6 томах. / Редколегія: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та інші. – К. : «Українська енциклопедія», 1998.

14. Постанова Верховної Ради України «Про затвердження положень про паспорт громадянина України, про свідоцтво про народження...» від 26.06.1992р. – №2503-XII / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2503-12>

15. Тихолоз Б., Тихолоз Н. «Франко: перезавантаження» // газета «День». – №151–152. – 26-27. 08.2016. – С. 20–21.

16. Швайка М. «Неолібералізм, що з тріском провалився» // журнал «Віче». – №24. – 2011р. – С. 23–25.